

Kadertekst: een doorgedreven samenwerking tussen onderwijsinternaten en welzijn voor kinderen en jongeren van wie het verblijf kadert in de jeugdhulpverlening

1 Situering

In november 2020 werd de conceptnota 'onderwijsinternaten, een plaats in de samenleving'¹ goedgekeurd, wat leidde tot een nieuw decreet voor de onderwijsinternaten. Omwille van de sterke meerwaarde van onderwijsinternaten in de samenleving, ook voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, keurde de Vlaamse Regering een volgende conceptnota Onderwijs-Welzijn² goed, waarbij ze zich onder andere engageerde om de samenwerking tussen beide sectoren voor deze doelgroep te versterken.

De conceptnota Onderwijs-Welzijn bevat meerdere werkpunten. Met deze tekst bieden we een kader met verwachtingen en inspiratie voor de brede uitrol van de samenwerking tussen onderwijsinternaten en Welzijn voor internen met specifieke ondersteuningsnoden.

Om tot deze tekst te komen, vonden in 2023 in drie regio's pilootprojecten plaats: Brussel (Sonja Erteejee), Gent (Gent-Scheldekraacht) en Zuid-Limburg (1sGEZIND). Aan elk samenwerkingsverband 1 Gezin, 1 Plan (1G1P) van de pilootregio werd 75.000 euro toegekend om hun expertise in generalistisch, krachtgericht en netwerkversterkend werken in gedeelde verantwoordelijkheid in te zetten in de samenwerking met de onderwijsinternaten. De keuze voor deze pilootregio's gebeurde op basis van een aantal specifieke criteria, zoals aantal welzijnsdossiers in de onderwijsinternaten, samenstelling van het samenwerkingsverband, ligging, ...

Het uitgangspunt van de pilootprojecten was een basistekst, geschreven door de stuurgroep met vertegenwoordigers van beide kabinetten, administraties, onderwijs- en CLB-koepels.

Deze tekst is een verdere verfijning van de basistekst, op basis van de ervaringen in de pilootregio's, in functie van brede implementatie in heel Vlaanderen, aangevuld met inspirerende praktijken en feedback van de klankbordgroep bestaande uit een groot aantal stakeholders.

Vanaf 1 januari 2024 kent de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 1,6 miljoen euro toe aan de samenwerkingsverbanden 1G1P in Vlaanderen en Brussel zodat in elke regio deze samenwerking concreet versterkt wordt.

Vanaf 1 september 2024 zal het Besluit van de Vlaamse Regering over het afsprakenkader en ondersteuningsplan, nu nog in voorbereiding, van kracht zijn.

¹ Conceptnota 'Onderwijsinternaten, een plaats binnen de samenleving' van 13 november 2020

² Conceptnota Onderwijs - Welzijn van 9 juli 2021

Deze tekst is nog geen afgewerkt product. Het wordt nog afgestemd op de zich ontwikkelende regelgeving en in een latere fase via de officiële manieren verspreid (rondzendbrief, ...).

2 Algemene toelichting

Wanneer kinderen, jongeren en gezinnen ondersteuning nodig hebben om kansrijk te kunnen opgroeien, is het belangrijk te zoeken naar mogelijkheden die zo dicht als mogelijk aansluiten bij de natuurlijke leefomgeving van de jongeren en hun gezin. Dit is het uitgangspunt van het kaderdecreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid en vormt de basis voor de samenwerking tussen onderwijsinternaten en Welzijn.

De onderwijsinternaten spelen vandaag al een rol van betekenis voor heel wat gezinnen met een laagdrempelige nood aan opvoedingsondersteuning. Zij ondersteunen vanuit een begeleide groepscontext de onderwijsloopbaan van kinderen/jongeren, stimuleren hun persoonlijke en sociale ontwikkeling en vervullen een verblijfsfunctie tijdens de schooldagen.

Onderwijsinternaten komen dan ook sterk in beeld bij de organisatie van vermaatschappelijke vormen van jeugdhulp. Voor een aantal kinderen/jongeren kan de opvang in een onderwijsinternaat dan ook het verschil maken door de kracht van het gewone samenleven.

Een onderwijsinternaat is in de eerste plaats een actor binnen het onderwijslandschap en heeft in die optiek een finaliteit die ligt in het aanbieden van kwaliteitsvol verblijf en begeleiding in functie van de onderwijsloopbaan. De onderwijsinternaten worden voor die opdracht door de overheid gefaciliteerd (regelgeving, subsidiëring en toezicht).

Voor verschillende kinderen, jongeren en gezinnen kan een verblijf in een onderwijsinternaat een zeer ondersteunend preventief aanbod zijn. Het is cruciaal dat alle partners die werken met kwetsbare gezinnen een onderwijsinternaat vanuit deze preventieve kans in overweging nemen. Het tijdig aanmelden bij een onderwijsinternaat kan escalatie van problemen in bepaalde gezinnen voorkomen en de ontwikkelkansen van de kinderen en jongeren vrijwaren. Dit is alvast een eerste uitgangspunt van de samenwerking: de bewustwording van het preventieve effect van een onderwijsinternaat bij kinderen, jongeren en gezinnen in kwetsbare situaties bij de betrokken partners.

Voor kinderen, jongeren en gezinnen waarbij er meer ondersteuningsnood is, wordt een samenwerking opgezet met jeugdhulpaanbieders. Artikel 14 §4 van het decreet van 16 juni 2023 over de onderwijsinternaten bepaalt dat hiertoe voor iedere interne waarvan het verblijf kadert in de jeugdhulpverlening een afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt opgesteld. Het afsprakenkader en ondersteuningsplan is het resultaat van een kwaliteitsvol traject dat gelopen wordt met de jongere, zijn ouders, het onderwijsinternaat, jeugdhulpaanbieders en desgevallend de jeugdrechter en sociale dienst jeugdrechtbank. Dit gebeurt steeds in co-creatie. De verschillende stappen van een kwaliteitsvol traject worden hieronder verder beschreven. Dit traject start steeds met een kwaliteitsvolle

aanmelding waarbij bepaald wordt op basis van een dialoog tussen de betrokken partijen of het kind of de jongere kan worden ingeschreven in het onderwijsinternaat.

Een volgende uitgangspunt is dus het samen opstellen, uitvoeren en evalueren van een afsprakenkader en ondersteuningsplan binnen een kwaliteitsvol traject van de interne voor de realisatie van tijdige, zo mogelijk preventieve samenwerking. Zo komen onderwijsinternaten en jeugdhulpaanbieders samen beter tegemoet aan de noden van kinderen en jongeren die verblijven in een onderwijsinternaat.

3 De samenwerking op vier niveaus

De samenwerkingsverbanden 1G1P en de onderwijsinternaten werken in hun regio een samenwerking uit op vier niveaus:

- Ondersteuning van de samenwerking tussen onderwijsinternaten & welzijnspartners: het ondersteunen van de bestaande en nieuwe samenwerkingen tussen onderwijsinternaten, welzijnspartners en eventuele andere relevante actoren; het bewaken van een kwaliteitsvolle samenwerking tussen de partners (procesbegeleiding samenwerkingsverband);
- Beleidsondersteuning: het versterken van het kwaliteitsvol verblijf ter verbetering van het welbevinden van de internen met ondersteuningsnoden, hun context en het internaatsteam;
- Teamondersteuning: inzetten op teamzorg en professionalisering in functie van internen met extra ondersteuningsnoden;
- Ondersteuning van de zorg voor internen: het samenbrengen van de nodige partners om aan de hand van een afsprakenkader en ondersteuningsplan zorgen dat internen met ondersteuningsnoden en hun context, een link krijgen met gepaste hulp (cf. decreet van de onderwijsinternaten, artikel 14).

Vanuit deze opdrachten fungeren de samenwerkingsverbanden 1G1P als eerste aanspreekpunt voor de onderwijsinternaten.

Daarnaast volgen de jeugdhulppartners de concrete casussen verder op (zie verder punt 3.3).

- In Brussel was er al een basis van elkaar kennen tot bepaalde vormen van samenwerking. In deze regio werd onmiddellijk ingezet op verdere versterking en uitbreiding van de trajecten van internen, naast het versterken van samenwerking.
- In Gent-Scheldekracht voelden de betrokken partners vooral de nood om in te zetten op beleidsondersteuning, zodat vanuit een stevig fundament trajecten op gang konden komen.
- In Zuid-Limburg kwam de prioritaire focus te liggen op ondersteuning van de samenwerking als basis voor de inzet op de andere niveaus van ondersteuning.

3.1 Ondersteuning van de samenwerking tussen onderwijsinternaten & welzijnspartners

3.1.1 Proces

We leerden uit de pilootprojecten dat het in eerste instantie cruciaal is om een stevig fundament in de samenwerking uit te bouwen. Volgens de principes van de ladder van samenwerking, moeten een aantal fases doorlopen worden om te komen tot een krachtige en efficiënte samenwerking. In een eerste fase is het belangrijk te weten wat de ander doet en wat de mogelijkheden zijn. Men neemt tijd en ruimte om elkaar te leren kennen om te weten en te begrijpen hoe de andere partners denken en functioneren. Dit is nodig om elkaars expertise ook te kunnen waarderen, waardoor er vertrouwen ontstaat. Met vertrouwen komt ook waardevolle samenwerking en samenredzaamheid.

We raden elke regio aan om voor dit procestijd en ruimte te nemen, met respect voor ieders tempo, werking en expertise. Deze basis zal de samenwerking op casusniveau in een latere fase ten goede komen. Belangrijk is de samenwerking ook in verbinding te brengen met andere relevante beleidslijnen (bv. vanuit het crisis- en investeringsplan jeugdhulp), bestaand relevant aanbod (bv. crisismeldpunt, consultfunctie OSD, ...), lokale initiatieven en partnerschappen, ... zodat een coherent geheel ontstaat.

Daarbij is het cruciaal dat een veilig kader voor gesprek en feedback gecreëerd wordt. Hier zit de kracht van verbinding. Door moeilijke thema's, knelpunten, frustraties, ... rechtstreeks met elkaar door te spreken, ontstaan vaak nieuwe dynamieken vanuit begrip voor elkaars situatie en het samen zoeken naar antwoorden. De pilootprojecten toonden niet altijd evidente, maar vaak mooie ervaringen door het installeren van dergelijke lokale feedbacklussen.

3.1.2 Partnerschappen

Om de ondersteuning te realiseren voor deze doelgroep, komen heel wat partners in beeld. Naast de onderwijsinternaten en het samenwerkingsverband 1G1P, definiëren we volgende relevante partners:

- Jeugdrechters: verwijzen een aantal kinderen en jongeren door naar een onderwijsinternaat.
- Ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ) en sociale dienst van de jeugdrechtbank (SDJ): consulents SDJ zijn altijd betrokken bij een maatregel van de jeugdrechter, in een aantal dossiers zijn consulents OCJ betrokken).
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK): in een beperkt aantal situaties ook toeleider naar een onderwijsinternaat vanuit verontrusting.
- Afdeling continuïteit en toegang (ACT): ondersteunend in functie van continuïteit bij complexe dossiers, zeker bij trajecten 3 (zie verder) en +18jaar.
- CLB: verbinding met de school en cruciale draaischijffunctie.
- Organisaties basiszorg zoals Huizen van het Kind, Overkophuizen, Tejo, ...: voor laagdrempelige ondersteuning.

- Jeugdhulppartners en GGZ-partners: voor bijkomend ondersteuningsaanbod zoals contextbegeleiding, therapie, ...
- Pleegzorg: mogelijke aanvulling op verblijf in onderwijsinternaat (bv. ondersteunende pleegzorg) voor weekend- en vakantieregelingen.
- Crisismeldpunt: vanuit hun permanente bereikbaarheid en de avonduren van een internaat, mogelijke consultlijn bij moeilijkheden op het internaat.
- NAFT: voor ondersteuning in de schoolse trajecten van jongeren waarbij deze (dreigen te) blokkeren.
- OCMW: zoals in Gent-Scheldekraacht: inzet van eerstelijnspsychologische functie.
- Jeugdwerk: zoals in Brussel: inzet van vrijetijdsactiviteiten, vakantiecampen, ...
- Vrijwilligerwerking: voor bv. de praktische ondersteuning, extra huiswerkbegeleiding,...
- ...

De wijze waarop een netwerk georganiseerd wordt, is afhankelijk van de bestaande behoefte en de huidige, lokale realiteiten. Mogelijk krijgt dit vanuit bestaande netwerken, samenwerkingen of fora vorm, wat zeker efficiëntiewinst kan opleveren. Belangrijk is alszins van bij aanvang goede afspraken te maken over wat partners voor elkaar kunnen betekenen, hoe communicatie verloopt, op welke manier partners elkaar kunnen bereiken, op welke manier wordt omgegaan met het ambtsgeheim en het beroepsgeheim, welke procedures/procesflows nodig/wenselijk zijn, ...

In de pilootregio's werd gewerkt met een lokale klankbordgroep voor de regio 1G1P. Dit heeft zeker in de opstartfase zijn meerwaarde gehad omdat alle partners (of vertegenwoordiging van) op die manier het proces mee vorm konden geven. Er lag heel wat kracht in het feit dat partners elkaar konden ontmoeten, informatie wisselen, gedeelde taal creëren, moeilijkheden uitspreken, prioriteiten stellen, begrip tonen,... Op termijn is mogelijks een andere structuur meer wenselijk.

Als projectcoach of welzijnspartner binnen een inleefstage mee te draaien op het onderwijsinternaat, maakt de werking van het onderwijsinternaat direct concreet en geeft zicht op de mogelijkheden en ook beperkingen.

3.2 Beleidsondersteuning

Binnen de samenwerking wordt er ingezet op het versterken of eventueel bijsturen van het pedagogisch beleid van het onderwijsinternaat. Vanuit de pilootprojecten ervaren we dat door hier gezamenlijk op in te zetten, dit het welbevinden van de internen, hun context en het internaatsteam ten goede komt. Zeker wat betreft het kwaliteitsvol verblijf voor internen in kwetsbare situaties is een goed uitgebouwd pedagogisch beleid een grote meerwaarde. Onderwijsinternaten en jeugdhulporganisaties hebben rond dit thema veel aan elkaar te bieden.

Vooral in de pilootregio Gent-Scheldekracht werd ingezet op beleidsondersteuning. Een van de acties was het organiseren van een structureel, netoverstijgend directieoverleg. In dit overleg kwamen verschillende beleidsthema's aan bod, waarbij de onderwijsinternaten elkaar inspireerden en waar wenselijk afstemden. Goede praktijken werden gedeeld en casussen werden besproken in functie van bijsturing van het eigen beleid. Belangrijk daarbij is de koppeling met het Referentiekader Internaatskwaliteit (RIK) dat de kwaliteitsverwachtingen van een verblijf van een interne in het onderwijsinternaat beschrijft.

Dit maakte dat bijvoorbeeld in een aantal onderwijsinternaten in alle pilootregio's de wijze van aanmelden werd bijgestuurd. Zoals bij elke aanmelding te vragen naar de verwachtingen van het kind/de jongere en de context, ongeacht of de aanmelding kadert binnen de jeugdhulpverlening, waardoor onmiddellijk heel wat relevante informatie op tafel komt. Deze informatie maakt dat er minder kostbare tijd verloren gaat, minder frustraties ontstaan en een gerichtere aanpak mogelijk is.

Daarnaast detecteerden de betrokkenen vormingsnoden die aanleiding gaven tot bijvoorbeeld een inspiratietafel rond opvoedingsnoden (in samenwerking met de Huizen van het Kind), handvatten in het omgaan met moeilijk gedrag, ...

Het kinderrechtencommissariaat publiceerde een rapport over 'Het leven op een schoolinternaat in Vlaanderen: hoe beleven jongeren dit zelf?' Dit rapport formuleert aanbevelingen en kan eveneens inspirerend zijn voor onderwijsinternaten om hun pedagogisch beleid indien wenselijke bij te sturen.

In regio Gent kwamen alle partners samen tot een gedragen en gedeeld draaiboek 'Kwaliteitsvol verblijf op het internaat'. Het is een leidraad voor onderwijsinternaten met handvatten, tips & trics,... per fase in het traject. Het vormt een handig overzicht van hoe de internaten werken, wat de verwachtingen zijn en hoe een doordachte keuze gemaakt kan worden. Dit draaiboek kan zeker inspiratie zijn voor andere regio's om op maat van de eigen lokale realiteit en noden een soortgelijke flow te ontwikkelen.

Sonja Erteejee (Brussel) werkte met de partners een flow uit over de werking van 1G1P van aanmelding tot organisatie van ondersteuningsaanbod en ontwikkelde een leidraad voor de rondetafelgesprekken.

3.3 Teamondersteuning

Naast een stevig pedagogisch beleid, is het belangrijk in te zetten op de teamzorg en professionalisering in functie van internen met extra ondersteuningsnoden. Dit kan door interviews te voorzien tussen opvoeders, vormingen te organiseren of bestaande vorming

ook open te stellen voor internaatopvoeders, onderwijsinternaten mee in te schakelen in voor hen ook relevante netwerken, ... We blijven zeker wel benadrukken dat opvoeders geen hulpverleners zijn en hun onderwijsopdracht ten aanzien van de interne moeten kunnen opnemen. Het zoeken naar het juiste evenwicht en dialoog tussen partners is daarbij cruciaal.

Een belangrijk resultaat van de pilootfase is de meerwaarde van een single point of contact voor het onderwijsinternaat. Dit is in de drie regio's verschillend georganiseerd, wat wijst op het belang van de lokale ruimte die kan genomen worden. Maar de ervaren meerwaarde was in de regio's dezelfde. Wanneer een onderwijsinternaat een vraag of bezorgdheid heeft, dan is er een duidelijk, bereikbaar aanspreekpunt voor een eerste bespreking. In de pilootregio in Zuid-Limburg werd aan elk onderwijsinternaat een jeugdhulporganisatie gekoppeld als eerste contactpunt samen met het onthaalpunt Jeugdhulp Doetertoe. In pilootregio Gent-Scheldekracht was de projectcoach van '1 Gezin, 1 Plan' het aanspreekpunt en in Brussel het onthaalteam van 1G1P. Soms is het voldoende om even af te stemmen, vanuit een soort consultfunctie, en kan het internaatsteam verder aan de slag. Soms is er meer nodig en worden afspraken gemaakt rond wie welke stappen zet. Het is dus een aanbeveling om in elke regio te bekijken op welke manier een dergelijk single point of contact gerealiseerd kan worden.

Een effect van dergelijke afspraak is dat onderwijsinternaten sneller bij iemand terecht kunnen wanneer ze bezorgdheden hebben, waardoor escalaties (en soms breuken in trajecten) vermeden kunnen worden. Daarnaast kan een jeugdhulppartner de evolutie in trajecten beter opvolgen en van daaruit sneller schakelen met het opvoedteam. De winst van deze afspraken werkt preventief en escalatievermijdend in beide richtingen en vooral in het voordeel van de internen.

In Brussel heeft het pilootproject ook een sterk uitgebouwde vrijwilligerswerking die het internaatsteam ondersteunt in de trajecten van de internen voor bijvoorbeeld de praktische organisatie van vrijetijdsactiviteiten, extra huiswerkbegeleiding, Het is sterk aanbevolen om zowel in de trajecten als in de partnerschappen niet enkel te kijken naar de evidentere welzijnspartners, maar ook breder naar andere dienstverlening en naar ondersteuning op alle levensdomeinen van de internen, zoals ontmoeting, ontspanning, sport, cultuur, ... Ook dit kan zeer ondersteunend zijn in trajecten.

3.4 Ondersteuning van de zorg voor internen

3.4.1 Definiëring van trajecten

Om een inschaling te kunnen maken, beschrijven we de doelgroep volgens een aantal trajecten. Het traject wordt **gezamenlijk bepaald** op basis van overleg tijdens de aanmelding met volgende betrokken partijen: ouders en kind/jongere, toeleider en eventuele andere betrokken welzijnspartners en het onderwijsinternaat. Dit overleg capteert de ondersteuningsnoden van de kinderen en jongeren en die van het onderwijsinternaat en vormt de

basis voor de verdere samenwerking tussen het onderwijsinternaat en de betrokken welzijnspartners.

Het te volgen traject wordt voorafgaand aan de inschrijving bepaald, zodat de gemaakte afspraken vanaf de aanvang van het verblijf van de jongere in het onderwijsinternaat concreet gerealiseerd kunnen worden.

Wanneer er bezorgdheden ontstaan over een interne die al verblijft in het onderwijsinternaat en het is nog niet duidelijk welke jeugdhulpaanbieders betrokken zijn, neemt het onderwijsinternaat contact op met het aanspreekpunt van het samenwerkingsverband 1G1P.

Traject 0

De interne verblijft in het onderwijsinternaat vanuit een zuivere onderwijsinternaats-overweging. Het onderwijsinternaat ondersteunt vanuit een begeleide groepscontext de onderwijsloopbaan van kinderen en jongeren en draagt bij aan hun persoonlijke en sociale ontwikkeling. Die maatschappelijke verwachting ten aanzien van het verblijf en de begeleiding van deze groep is geformuleerd in het referentiekader onderwijsinternaatskwaliteit.

Deze internen vallen buiten de scope van deze samenwerking, maar we geven hen hier wel weer voor de volledigheid van het beeld.

Traject 1

Zowel het onderwijsinternaat, eventuele betrokken welzijnsactoren en de ouders/jongere zijn het er, na grondige analyse, intake en overleg, over eens dat er geen bijkomende nood aan ondersteuning is. Een verblijf in een onderwijsinternaat, zonder bijkomende ondersteuning is een geschikte oplossing voor de intern.

Voor deze internen wordt enkel een afsprakenkader opgesteld met de betrokken partners.

Traject 2

In onderling overleg wordt een bijkomende vraag en nood tot ondersteuning ervaren rond een specifieke situatie van een jongere. Die bijkomende ondersteuning op maat wordt gerealiseerd door een effectieve begeleiding door een welzijnspartner of andere externe hulpverleners in de nabije omgeving.

Deze werkwijze moet van bij de inschrijving geconcretiseerd worden in een afsprakenkader en ondersteuningsplan op maat van de jongere, de context en het onderwijsinternaat.

Voor de internen die reeds in het onderwijsinternaat verblijven wordt een redelijke termijn afgesproken. We hanteren hiervoor de redelijke termijn zoals bepaald bij 1 Gezin, 1 Plan om binnen de maand een perspectiefbiedend gesprek te organiseren.

Traject 3

We zien twee mogelijkheden binnen traject 3:

De intern verblijft in een onderwijsinternaat vanuit een opvoedkundig ondersteunende overweging, maar de ondersteuningsnood is dermate toegenomen dat een verblijf in het onderwijsinternaat niet meer mogelijk is; hetzij voor de interne zelf of omwille van de groepsgerichte werking. Er is een hoge ondersteuningsnood en een sense of urgency om snel en met zorg voor de jongere, zijn gezin en alle partners te handelen in functie van een meer geschikt hulpaanbod.

De jongere verblijft in een onderwijsinternaat als tijdelijk pedagogisch ondersteuningsaanbod in afwachting van een meer geschikt hulpaanbod. Er is een hoge ondersteuningsnood en een sense of urgency om snel en met zorg voor de intern en zijn gezin en alle partners te handelen.

Verwachtingen rond de verhoogde ondersteuningsnood en het verdere verloop van het verblijf van de interne kunnen geconcretiseerd worden in het afsprakenkader en ondersteuningsplan dat opgesteld wordt voor de inschrijving.

3.4.2 Afsprakenkader en ondersteuningsplan

We verwijzen naar art 14 van het decreet onderwijsinternaten voor de opmaak en timing van afsprakenkader en ondersteuningsplan.

Zeker vanaf traject 2 neemt 1G1P (of de betrokken toeleider) de regie op voor het samenbrengen van de nodige partners voor de opmaak van een afsprakenkader en ondersteuningsplan.

Het uitvoeringsbesluit bij het onderwijsinternatendecreet definieert wat de minimale verwachtingen zijn van een afsprakenkader en ondersteuningsplan. Dit werd geconcretiseerd op basis van de ervaringen van de piloten.

We verwachten dat een afsprakenkader en een ondersteuningsplan tot stand komen in overleg met de jongere, de ouders, het onderwijsinternaat, de betrokken jeugdhulpaanbieders, eventueel een vertegenwoordiger van 1G1P, desgevallend de sociale dienst en waar nodig het CLB.

Het afsprakenkader bevat minimaal

- de contactgegevens van het onderwijsinternaat, de ouders, de betrokken jeugdhulpaanbieders, eventueel een vertegenwoordiger van 1G1P en desgevallend de sociale dienst;
- de zorgen, krachten en doelen van de jongere;
- de samenwerkingsafspraken (met inbegrip van financiële afspraken, afspraken over de opvolging van de situatie van de jongere, zijn verblijf in het onderwijsinternaat en over de regie van het traject). Er gaat hierbij ook aandacht naar de weekend- en vakantieregeling, regeling bij ziekte en eventuele activiteiten (hobby's, consultaties bij artsen, therapieën, ...) buiten het onderwijsinternaat van de interne;
- afspraken over een eventuele evolutie in de zorgvraag en afspraken over evaluatiemomenten;

- afspraken over de uitstroom van de jongere, zowel uit het internaat als bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, en afspraken over evaluatie en contactmomenten.

In het ondersteuningsplan staan:

- concrete afspraken over de geboden ondersteuning;
- samenwerkingsafspraken op niveau van het gezin en sociaal netwerk van de jongere;
- afspraken over welke betrokken partner de regie van het ondersteuningsplan op zich neemt.

Het afsprakenkader en het ondersteuningsplan worden ondertekend door de jongere en de ouders, het onderwijsinternaat en de betrokken jeugdhulpaanbieders die de afgesproken ondersteuning zal/zullen realiseren en desgevallend de sociale dienst. De betrokken partners verbinden zich tot het houden van de afspraken die vermeld zijn in het afsprakenkader. Het afsprakenkader en ondersteuningsplan kan mee ondertekend worden door een vertegenwoordiger van 1G1P als deze fungeert als eerste aanspreekpunt van het onderwijsinternaat.

Elke betrokken partner kan bijsturing van het afsprakenkader of ondersteuningsplan vragen wanneer dit wenselijk of noodzakelijk is of wanneer de aangeboden ondersteuning niet langer nodig is. Dit gebeurt dan in overleg met de andere betrokken partners.

3.4.3 Definiëring van stappenplan kwaliteitsvol traject van de interne

Elke interne, ongeacht of het kadert binnen de jeugdhulpverlening of niet, doorloopt een aantal fasen die kwaliteitsvol moeten verlopen. De basis is voor elke interne dezelfde. Afhankelijk van de context en de ondersteuningsnood, worden er een aantal extra verwachtingen geformuleerd.

Aanmelding

Een kwaliteitsvolle aanmelding (waarmee we ook de intake vatten) start met een onderbouwde en doordachte toeleiding. Het is essentieel dat er door de toeleiders (OCJ, SDJ, VK, CLB, jeugdhulppartners, gezin, ...) een brede verkenning gebeurt van de ondersteuningsmogelijkheden met het onderwijsinternaat als optie. Door het onderwijsinternaat als (een preventieve) maatregel in te zetten, kan escalatie en eventueel meer ingrijpende vormen van zorg, vermeden worden. De overweging voor een onderwijsinternaat kan volgende aspecten bevatten:

- Het onderwijsinternaat als ondersteuning van de schoolloopbaan;
- De jongere heeft baat bij vast dagritme en structuur;
- De jongere kan functioneren in het positieve leefklimaat van de leefgroep;
- Het onderwijsinternaat als ondersteunings- en opvoedingspartner van het gezin.

Hierbij vertrekken we vanuit de ondersteuningsmogelijkheden in de regio, rekening houdend met de eigenheid van een onderwijsinternaat.

Er zijn een aantal voorwaarden voor een kwaliteitsvolle aanmelding:

- Bij de aanmelding zijn de actoren aanwezig die mee het afsprakenkader en indien nodig het ondersteuningsplan opstellen en ondertekenen. Dit is nodig om tot een inschrijving te kunnen komen voor kinderen en jongeren in de trajecten 1, 2 en 3.
- Er is een transparante dialoog en open communicatie tussen de betrokkenen, zodat op basis van correcte informatie en heldere beeldvorming een juiste inschaling kan gebeuren. Bij deze inschaling wordt rekening gehouden met de draagkracht van alle betrokkenen.
- De besluitvorming is een gedeelde en gemotiveerde besluitvorming.
- Er is een minimum aan motivatie bij het kind, de jongere en de ouders of er is nog ruimte om draagvlak te creëren voor een verblijf op het onderwijsinternaat. Dit kan bijvoorbeeld door een bezoek aan het internaat te organiseren, motiverende gespreksvoering, ...

Verblijf en begeleiding

Tijdens het verblijf in het onderwijsinternaat evalueren de betrokken partners samen met het kind en zijn gezin of de geboden ondersteuning nog steeds haar doel bereikt. Indien nodig schakelen de partners de ondersteuning bij of eventueel terug. Voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties gaat ook bijzondere aandacht naar de opvolging van de weekend- en vakantieregeling.

De partners zorgen ervoor dat ze vlot bereikbaar zijn voor elkaar. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt wie initiatief neemt voor de evaluatiemomenten en wat de aanpak is in geval van crisissituaties. Ook voor de administratieve opvolging zoals het tijdig indienen van een A-doc of VIST-SA, zijn duidelijke en realistische afspraken gemaakt.

Het onderwijsinternaat is een volwaardige partner in de opvoeding samen met de overige partners werkt het onderwijsinternaat aan de ontwikkelkansen van de internen.

Voor internen die reeds in het onderwijsinternaat verblijven en waarvoor het onderwijsinternaat een ondersteuningsnood opmerkt, neemt het onderwijsinternaat contact op met de samenwerkingspartners binnen dit kader. Indien wenselijk stuurt het onderwijsinternaat aan op een rondetafelgesprek met de interne en zijn gezin en de betrokken partners om een ondersteuningsplan op te stellen.

Uitstroom

Bij elke situatie waarbij een jongere het onderwijsinternaat verlaat of de ondersteuning in wederzijds overleg wordt beëindigd, gebeurt een evaluatiegesprek over het traject met de betrokken actoren. Hierbij hebben de partners zowel oog voor de beleving van de jongere en zijn gezin, als van de samenwerkingspartners. Dit in functie van eventuele bijsturing van de gemaakte afspraken.

Bij toeleiding naar ander aanbod, maken de betrokkenen afspraken over hoe de toeleiding warm en zorgzaam kan verlopen, zonder de ervaring van een breuk voor de jongere of het gezin.

Uitstroom of overdracht bij de transitieleeftijd (rond 18jaar) wordt tijdig voorbereid. Daarbij worden eventuele actoren in de (jong)volwassenenhulp betrokken of actoren met ervaring in de continuïteit van trajecten (bv. 1G1P, ACT). Zeker in zeer kwetsbare situaties is dit cruciaal, om eventuele dak- en thuisloosheid van deze jongeren te voorkomen.